

Yksityisen sosiaalipalvelualan työehtosopimus 1.2.2017 – 31.1.2018

Muutokset aiempiin TES-määräyksiin

Toimitusjohtaja Tuomas Mänttari

Sosiaalipalvelualan työehtosopimus

- Voimassa 1.2.2017 – 31.1.2018 keskusjärjestöjen kilpailukyky sopimuksen mukaisesti

TES:n osapuolina ovat:

Sosiaalialan Työnantajat / Hyvinvointialan Liitto -

Terveys- ja Sosiaalialan Neuvottelujärjestö TSN,
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL,
Sosiaalialan kork.koul.amm.järj. Talentia,
Jyty-Pardia-STHL Neuvottelujärjestö

(OAJ:n kanssa lastentarhanopettajien liitepöytäkirja)

Koskee mm. vanhusten ja vammaisten palvelutaloja, päiväkoteja, lastensuojeluyksiköitä, ensi- ja turvakoteja, kotipalvelua, päihdehuoltoa, pakolaisten vastaanottokeskuksia

- Sosiaalialan järjestötyössä oma TES. Sisällössä osin samankaltaisia piirteitä.
 - Myös järjestötyön TES mukana kiky-ratkaisussa

Kiky-ratkaisun keskeinen sisältö

- **Palkat säilyvät ennallaan 12 kk** seuraavan TES-kauden alusta ja työaika lisätään 24 tuntia vuositasolla (KK-kokoaika-TT: **+ 30min/vk**). Viikkotyöajan lisäys n. 1,3 %.
- Kaikille TA:ille merkittäviä helpotuksia tyel-, työttömyysvakuutus- ja sotu-maksuihin.
- TT:eiden muutosturvaa parannetaan: Jos vähintään 30 TT työllistävä TA irtisanoo tuot-tal. syillä vähintään 5 vuotta työsuhteessa olleen TT:n, on tällä oikeus arvoltaan omaa kuukausipalkkaa, kuitenkin vähintään yrityksen keskimääräistä kuukausipalkkaa, vastaavaan työllistämistä edistävään koulutukseen sekä työterveyshuollon palveluihin 6 kk työntekovelvoitteen päättymisen jälkeen.
- Paikallisen sopimisen mahdollisuuksia lisättiin ja luottamusmiesten (LM) toimintaedellytyksiä parannettiin

30 min / vk työajan pidennys

- TES:n täyttä työaika tekevät yleis- ja jaksotyöajan KK-palkka-TT:t: 38t 20min/vk > keskimäärin **38t 50 min / vk** ja toimistotyöajassa 37t 30min/vk > keskimäärin **38 t / vk**.
 - Täysi työvuorolista yleis- ja jaksotyössä: 115 t/3 vk > **116t 30 min / 3 vk** ja 230 t/6 vk > **233 t / 6 vk**.
- KK-osa-aikatyössä pidennys tapahtuu työajan suhteessa.
 - Esim. 50 % työaika tekevän KK-osa-aika-TT:n työaika pitenee keskimäärin 15 minuuttia viikossa (50 % kokoaika-TT:n pid.).
- Työajan pidennys tulee voimaan 1.2.2017 alkaen.
 - Siirtymähetken listan suunniteltava työaika ma-pe päivien suhteessa vanhan ja uuden työajan osalta
 - Esim. jaksotyössä 3 vk:n työvuorolista ma 23.1. – su 12.2.2017 = 15 ma-pe välistä pv, joista 7 x 7t40min/pv ja 8 x 7t46min/pv

-
- Ko. työvuorolistan työaika on 115t 48min

30 min / vk työajan pidentys

- Sosiaalipalveluala on pääsääntöisesti kuukausipalkka-ala. Työajan pidentäminen ansiotasoa muuttamatta tuntipalkkaisille TT:eille olisi edellyttänyt TES:n 11 § :n KK-palkkajakajan muuttamista > Olisi tarkoittanut tuntipalkan laskua > Ei olisi ollut kiky-sopimuksen mukaista > Tuntipalkkaisten TT:eiden työaika määräytyy jatkossakin sen mukaisesti kuin siitä on sovittu.
- Tes:n täyden työajan mukainen viikkoylityön ja jaksoylityön ylityökynnys nousee viikkoa kohti keskimäärin 30 minuutilla kaikilla TT:eillä.
 - Lisätyön tarjoamisvelvollisuus osa-aika-TT:eille

Sosiaalipalvelun TES-kokonaisuus

- Työehtosopimus
 - Sisältäen: paikallinen sopiminen työajoista ja *työaikapankki*
- palkkasopimus, palkkasopimuksen siirtymäsäännöt
- palkkaryhmittely
- palkkataulukot
- paikallisen sopimisen menettelytavat
- liite-ptk paikallisesta sopimisesta (kriisi-ptk + *selviytymissopimus*)
- koulutussopimus
- luottamusmiessopimus
- liite-ptk:t erityistilanteisiin: lastentarhanopettajat, omaishoitajien lomitus, usean työpisteen työ, *vammaisen hlö.koht.avustaminen*
- allekirjoituspöytäkirja

6 § Työaika

- Työaikalaki, ellei TES toisin määrää
- Säännöllinen työaika
- 1. a. Yleistyöaika (=muu kuin toimisto- tai jaksotyö) max 8 t/vrk ja **38 t 50 min /vk**
- 1. b. Max 8 t/vrk ja 40 t/vk,
- kun lyhennetään 5 t/kk, jolta täysi palkka tai max 3 palkatonta pv (harvinaista)
- 2.a. Toimistotyö max 7 t 40 min/vrk ja **38 t /vk**
- 2.b. Työpaikoilla, joilla on sovellettu *entistä* 37 ½ t/vk lyhyempää toimistotyöaikaa, *pidennetään työaikaa 30 min/vk*
- Paikallisesti voidaan sopia tsto-työaika >
- max 38 t/vk tai kesätyöajasta

- 3. Vuorokauden enimmäistyöaika voidaan etukäteen sovittaessa tilapäisesti pidentää tunnilla, kun työaika tasoittuu tasoittumisjaksolla TES:n mukaiseksi
- 4. Jaksotyö (käyttö työaikalain raameissa > lähinnä ympäri vrk-toimivissa yksiköissä) max 10 t/vrk, yövuorossa 12 t/vrk ja **38 t 50 min vk**
- jaksotyö lepomahdollisuudella max 15 t/työvuoro
- 5. Ei alle 4 t työvuoroja, ellei perusteltua syytä

Työvuoroluettelon käyttö

6. Vk-työaika keskimäärin edellä mainittu

- kun ennakolta laadittu työvuoroluettelo koko tasoittumisajaksi
- tasoittumisaika yleensä 3 vk (**116,5 t**), max 6 vk (**233 t**)
- muu kuin jaksotyö max 48 t/vk
- jaksotyössä max 126 t/3vk 6 vk:n listalla

7. Työvuoroluettelo etukäteen väh. 3 vk:lle

- tietoon väh. 1 vk etukäteen
- muuttaminen vain sovittaessa tai työn ennalta arvaamattoman muutoksen takia (poikkeustilanne).
- Aina pyrittävä sopimaan > Samalla selvyys onko kyse listan muutoksesta saman listan aikana = tunti tunnista vai ylityöstä = korotettu palkka tai korotettu vapaa-aika myöhemmin
- Ilmoitus mahdollisimman varhain

6 a § Paikallinen työaikasopiminen

- Kaksiportainen sopiminen:
- Yritys- tai yksikkötaso = porras 1:
- Paikallisesti (TA – LM tai LM:n puuttuessa TT:t yhdessä) sovitaan raami esim. missä yksiköissä ja miten (kaikkia vai osaa A - D vaihtoehtoja) voidaan soveltaa

6 a § Paikallinen työaikasopiminen

- Yksilötason sopimus = Porras 2: Paikallisissa raameissa TA ja TT voivat sopia:
- A) Työaika tasoittuu usean työvuoroluettelon kuluessa
 - Kukin työvuoroluettelo tiedoksi 1 vk ennen ko. luettelon alkua
 - Tasoittumisjakso yleensä *max 6 x 3 vk (18 vk = yli 4 kk)* tai erityisistä syistä (*esim. eri työmäärät eri vuodenaikoina tai muu toiminnallinen syy*) *max 17 x 3 vk (51 vk = lähes 1 v)*
- B) Vuorokautinen enimmäistyöaika max 12 t/vrk
- C) Työvuoro ***jaksotyössä max 15 t***
- D) 6 vk listalla 126t/3vk voidaan ylittää
- Muilta osin normaalien TES-määräysten mukaan

6 a § Paikallinen työaikasopiminen

Osana yksilötason sopimusta TA:n ja TT:n välinen työaikasuunnitelma usean listan tasoittumisjaksolle

- = työajan sijoittumisen keskeiset periaatteet:
 - *Väljästi: esim. työtilanteen mukaan*
 - Tarkemmin: esim. viikoittaiset vaihteluajat, toistuvat vapaapäivät, mahdollisen vapaajakson sijoittuminen

Menettelytavat

- Yritys- tai yksikkötason sopimus, yksilötason sopimus ja siihen sisältyvä työaikasuunnitelma kirjallisesti
- *Toistaiseksi tai max 1 v voimassa*
 - Irt.san. sovittaessa tai 3 kk irt.san.aika
 - Yritys- tai yksikkötason sopimus tiedoksi niille allek.järjestöille, joiden jäseniä sopimus koskee

Paikallisen työaikasopimisen kaksivaiheinen malli

Vaihe 1

Työnantaja tai hänen nimeämänsä edustaja

YRITYS- TAI YKSIKÖTASON PAIKALLINEN SOPIMUS Kirjallinen

Sopijaosapuolet
Yksilötason sopimuksen
työaikajoustomahdollisuudet
Mitä työnantajaa/yksikköä/työtehtäviä koskee
Voimassaolo
Allekirjoitukset ja päivämäärä

Luottamusmies
tai
luottamusmiehen
puuttuessa
työntekijät
yhdessä tai
heidän
valitsemansa
edustaja

Vaihe 2

Työnantaja tai hänen nimeämänsä edustaja

YKSIÖTASON TYÖAIKASOPIMUS JA TYÖAIKASUUNNITELMA

Kirjallinen
Voimassaolo
- mistä alkaen
- toistaiseksi vai määräajan
Valitut työaikajoustot
Usean listan työaikasuunnitelmassa työajan sijoittumisen keskeiset periaatteet
- esim. työaikatilanteen mukaan
- tarkemmin esim. viikoittaiset vaihteluajat, pidemmän
ja lyhyemmän työajan jaksot, säännöllisesti toistuvat vapaat,
mahdolliset pitkät vapaat, jakson (3-6 vko) enimmäistyöaika
Allekirjoitukset ja päivämäärä

Työntekijä

6 b. Työaikapankki

- *Vapaa-ajaksi muutettuja lisä- ja ylitöitä, tuntikohtaisia lisiä tai varallaolokorvauksia voidaan sopimalla säästää.*
- *Työaikapankki ei muuta voimassa olevia työaika- ja tasoittumisjärjestelmiä (esim. paikallisesti sovittu työajan tasoittumisjakso tai liukuvan työajan järjestelmä).*
- *Sopimus työnantajan ja työntekijän välillä. Esimerkiksi ajanjakso, jonka aikana työaikapankkia kerrytetään sekä säästömahdollisuuksien enimmäismäärät.*

Työaikapankin päättyminen

- *Toistaiseksi tai määräajaksi. Lähtökohtana suunnitellulla tavalla. Perustellusta syystä päättyminen 4 kk irtisanomisajalla. Ellei säästettyjä vapaita ole pidetty työaikapankin päättymiseen mennessä, ne maksetaan rahana. Samoin toimitaan työsuhteen päättyessä.*

Työaikapankki

- Mikä muuttuu entisestä?
- Aiemminkin lisä- ja ylitöitä ja tuntikohtaisia korvauksia on voinut ja voi yhä sopimalla vaihtaa vapaaseen, mutta nyt on luotu selkeää säästömalli
 - Ellei sovita vapaaksi vaihdosta työaikapankin kautta, on vapaa annettava työaikalain mukaan 6 kk kuluessa, ellei TA-TT muuta sovi
 - Juridiikka sairastumistilanteissa ollut osin epäselvä. Työaikapankissa määritelty 1 pv karenssi

Työaikapankki

- *Vapaat säästetään tunteina ja minuutteina (TES:n mukaisen % mukaisesti) ja vapaa annetaan työpäivinä (5/vk). Vapaapäivän pituus on työntekijän keskimääräinen viikkotyöaika/5:llä.*
- *Palkka vapaan pitämisaikankohdan kiinteän palkan mukaisesti.*

Vapaiden pitäminen

- *Lähtökohtana työn ja vapaa-ajan yhteensovittaminen työyhteisön toiminnallisten ja työntekijän yksilöllisten tarpeiden kanssa.*
- *Työnantaja ja työntekijä sopivat työaikapankkivapaiden pitämisaikankohdasta joko järjestelmästä sovittaessa tai järjestelmän kuluessa.*

Työaikapankki

- ***Työaikapankin vaikutus työsuhteen muihin ehtoihin***
- *Työaikapankkivapaat ovat työssäolon veroista aikaa vuosilomaoikeutta laskettaessa samoin kuin määriteltäessä oikeutta lisä- ja ylityökorvauksiin.*
- ***Työntekijän sairastuminen työaikapankkivapaan käytön yhteydessä***
- *Jos työntekijä sairastuu ennen sovittun työaikapankkivapaan alkamista tai pankkivapaan aikana, ei työkyvyttömyysjakson yhtä päivää ylittävää osaa lasketa työaikapankkivapaaksi.*
- *Pitämättä jäänyt vapaa siirtyy annettavaksi myöhemmin sovittavana ajankohtana. Ilmoitus työkyvyttömyydestä välittömästi ja todistus työpaikan käytännön mukaisesti.*

Työaikapankki:

Sopimusmalli. Esimerkki:

- *Osapuolet: TA ja TT*
- *Voimassaolo: 1.1.2017 – heinäkuu 2019*
- *Ennen TT:n heinäkuussa 2019 pidettävää kesälomaa kertyvät ylityöt korotusosineen ja la-, su-, ilta- ja yökorvaukset annetaan ko. loman perään kokonaisina 7 t 46 min työpäivinä työaikapankkivapaana. Enintään säästettävien vapaiden määrä voi olla 15 työpäivää eli 116,5 t eli 3 vk ja mahdolliset tämän yli kertyvät ylityöt tai tuntikohtaiset lisät maksetaan rahana.*
- *Päiväys ja allekirjoitukset*

TES 9 § Ylityö yleis- ja toimistotyössä

2. Vrk-ylityötä:

- muu kuin toimistotyö = työ yli 8 t/vrk
- toimistotyö = työ yli 7 t 40 min/vrk
 - tai keskimäärin (vrk-pidennystä sovellettaessa)
- 2 x 50 %, seuraavat 100 % korotettu tuntipalkka

3. Vk-ylityötä:

- muu kuin toimistotyö = yli **38 t 50 min / vk**
- toimistotyö = yli **38 t / vk**
 - ei vrk-ylityötä
- 8 x 50 %, seuraavat 100 %:lla korotettu tuntipalkka
- työvuoroluetteloa käytettäessä vk-ylityö = työ, jota tehdään yli työvuoroluetteloön merkityn em. keskimääräisen viikoittaisen enimmäistyöajan
 - 8 x 50 %, seuraavat 100 %:lla korotettu tuntipalkka kultakin 3 vk:n jaksolta

Ylityö jaksotyössä

4. Ylityö = työ, jota tehdään yli työvuoroluetteloon merkityn TES:n keskimääräisen vk-enimmäistyöajan (**116,5 t / 3 vk, 233 t / 6 vk**)
18 x 50 %, loput 100 %:lla korotettu tuntipalkka kultakin 3 vk:n jaksolta

Työaika ja ylityö arkipyhäviikoilla ja keskeytyvissä tasoittumisjaksoissa

5. Arkipyhät alentavat tasoittumisjakson ylityökyynnystä
vk-työaika / 5:llä

6. Ennen luettelon laadintaa tiedetty poissaolo:

Työpäiviksi osuvat poissaolopäivät alentavat tasoittumisjakson ylityökyynnystä (ja suunniteltavaa työaika) keskimääräisen vrk-työajan verran (vk-työaika / 5 kun työtä 5 pv/vk)

- Jos työpäivien sijoitus epäselvä > kaikki ma - pe väliset poissaolo-pv:t alentavat

Keskimääräinen vrk-työaika 5 pv / vk työssä:

38 t 50 min/vk 1 pv **7 t 46** min

2 pv 15 t 32 min

3 pv 23 t 18 min

4 pv 31 t 04 min

5 pv 38 t 50 min

38 t/vk 1 pv **7 t 36** min jne.

36 t 45 min/vk 1 pv **7 t 21** min jne.

7. Työvuoroluettelon vahvistamisen jälkeen tietoon tulevat poissaolot:

- Alentavat ylityökynnystä työvuoroluettelon mukaisesti

Esimerkki: Ylityö 3 vk:n tasoittumisjaksossa, jossa TT on lomalla 4 pv (ke - la) ja johon sisältyy arkipyhä (ma). Työvuoroluetteloa ei vielä tehty, vk-työaika 38 t 50 min. Työpäivien sijoittumista ei tiedetä > oletus ma - pe välille

Normaali työaika:	116 t 30 min	(116,5 t)
arkipyhä:	- 7 t 46 min	(-7,767 t)
lomasta 3 pv		
välillä ma - pe:	- 23 t 18 min	(-23,3 t)
Listalle merkittävä		
työaika/ylityökynnys:	85 t 26 min	(85,433 t)

- Minuuttien muunto desimaaleiksi: Esimerkki:

$$46 \text{ min} : 60 = 0,767 \text{ t}$$

- Desimaalien muunto minuuteiksi: Esimerkki:

$$0,767 \text{ t} \times 60 = 46,02 \text{ min} = 46 \text{ min}$$

11 § Tuntikorvausten laskenta ja vaihto

- 1. Laskettaessa lisä-, yli-, ilta-, yö-, lauantai-, sunnuntai-, varallaolo- tai muuta tuntipalkkaa

KK-palkan jakaja työaikamuodon täyden vk-työajan mukaan
(jakajat ennallaan):

38 t 50 min/vk = 163 (yleis- ja jaksotyö)

38 t/vk = 160 (toimistotyö)

36 t 45 min/vk = 153 (ex. toimiehto-/kunnan toimistotyö)

- Osa-aikatyössä jakajana on TT:n viikkotyöajan suhde ko. työaikamuodon täyden viikkotyöajan jakajaan. Esimerkki: Yleis- tai jaksotyössä osa-aikatyöntekijän sovittu työaika on 20t/vk. Hänen kk-palkan jakajansa on $20/38,833 \times 163 = 83,95$*

–TT:n perustuntipalkka saadaan jakamalla em. jakajilla työntekijän varsinainen säännöllinen kuukausipalkka.

–Se sisältää joka kuukausi samansuuruisina maksettavat taulukkopalkan palveluslisineen ja mahdollisine henkilö- tai tehtäväkohtaisine lisineen.

–Siihen ei lasketa mukaan tuntikohtaisia lisiä (ilta-, yö-, lauantai- ja sunnuntailisät) eikä luottamusmies- tai työsuojeluvaltuutetun palkkioita.

26 § Luottamusmies

- *LM-sopimus: Luottamusmiesten toimintaedellytysten tasoa nostettiin merkittävästi LM-sopimuksessa*
- allekirjoittajajärjestöjen (4 kpl) jäsenillä oikeus valita
- työsuhdeturva
- tiedonsaanti
- työstävapautus
- (Korvausten taso ennallaan 1.1.2016 tasolla) LM-korvaus 18,08 – 119,56 €/kk, edustetut TT:t lkm
 - Työsuojeluvaltuutettu: 23,11 – 55,26 €/kk, väh. 30 tt työpaikat

27 § Koulutus

- Koulutussopimuksen mukaisesti
 - *Luottamusmiesten AY-koulutusoikeuksien tasoa nostettiin*

Liite-ptk:t erityistilanteisiin

- Lastentarhanopettajien ptk
 - Kelpoisuusehdot täyttävälle samat lisäedut kuin kunnassa: työajasta n. 8 % suunnitteluaikaa ja max 5 lisävapaa-pv/v
- Usean työpisteen työ
 - Korvataan työmatkakulut, jotka ylittävät kodin ja kiinteää vastaavan työpisteen väliset kulut
 - Työpisteiden väliset matkat korvataan ja luetaan ripeästi suoritettuna työajaksi
- Omaishoitajien sijaistus
 - Sovittaessa mahdollisuus lisäjoustoihin
 - Työvuoron pituus ja yötyökorvauksen taso max 6 tunnilta/yö
- *Vammaisen henk.koht.avustaminen 21.4.2016 alkaen:*
 - *Jaksotyötä, työvuoromuutosten toteutus, mahdollisuus sopia vapaasti työvuoron pituudesta tarpeen mukaan*

LM toimintaedellytysten kehittäminen: Alueluottamusmies

- Suureen tai alueellisesti hajautettuun yritykseen on *oikeus* valita saman allek.järj. LM:iä sen itsenäisiin alueellisiin tai toiminnallisiin yksiköihin, kun TT lukumäärä, työpaikan luonne ja LM:n mahdollisuudet tavata TT:t sekä yrityksen yhteistoimintajärjestelmä tätä edellyttävät.
- Yrityskohtaisesti sovitaan LM:ien lukumäärä ja toiminta-alue *em. seikat huomioon ottaen sekä ajankäyttö 7 § periaatteet huomioiden. Sopimus tehdään yrityksen ja allek.järjestön tai allek.järj. valtuuttaman LM:n kesken.*
- *Varmistettava LM:n mahdollisuudet LM-tehtävän hoitamiseen. LM:llä oltava mahdollisuus tutustua alueensa toimipisteisiin, vieraillla edustamissaan yksiköissä ja pitää edustamiinsa TT:eihin yhteyttä. LM:n mahdollisuus tehtävän hoitamiseen rajaa alueen laajuutta ja edustettavien yksiköiden lukumäärää.*

6 § LM:n oikeus saada tietoja

- Kirjallisesti tai muulla sovittavalla tavalla edustamistaan yrityksen TT:eistä seuraavat tiedot:
- TT:n suku- ja etunimet *ja toimipiste*.
- Palvelukseen tuloaika uusista TT:eistä sekä irtisanotuista, osa-aikaistetuista ja lomautetuista TT:eistä. Määräaikaisten työsuhteiden sovittu kesto-aika *ja peruste*.
- Palkkaryhmä ja palkkaluokka johon TT tai hänen työnsä kuuluu.
- Yrityksen koko- ja osa-aika-TT lukumäärä kaksi kertaa vuodessa. Koskee myös puolen vuoden aikana työssä olleita erikseen työhön kutsuttavia tai muuta tilapäistä henkilöstöä.
- Jos TA kuuluu YT-lain soveltamisalaan, tulee LM:lle antaa YT-lain mukaisesti henkilöstön edustajalle annettavat tiedot.
- *Olennaiset paikallisen sopimisen neuvotteluihin liittyvät tiedot etukäteen riittävän perehtymisen mahdollistamiseksi. Pyydettäessä vastaavat tarvittavat lisätiedot neuvottelujen aikana. Pyydettäessä mahdollisuus kuulla paik.sop.neuv. kannalta olennaisia yrityksen palveluksessa olevia asiantuntijoita ja sovittaessa muitakin asiantuntijoita.*

7 § LM:n työstä vapautus

- LM:lle varataan riittävästi vapautusta työstä LM-tehtävien hoitamista varten. Otetaan huomioon edustettavien TT:eiden määrä, yksiköiden sijainti, yrityksen yhteistoimintajärjestelmä, yhteistoiminnan laajuus sekä yritystoiminnan henkilöstön asemaan aiheuttamat muutokset. Riittävyyttä arvioidaan tarpeellisin väliajoin sitä pyydettyä ja erityisesti yrityksessä tai LM-toiminnassa tapahtuvien merkittävien muutosten yhteydessä.
- Erityisesti paikallinen sopiminen ja siihen valmistautuminen edellyttävät yleensä normaalia laajempaa työstä vapautusta.
- TA:n ja LM:n välillä sovitaan siitä, milloin edellä mainittu työstä vapautus annetaan. Tällöin otetaan huomioon yrityksen toiminnalliset edellytykset sekä se, että LM-tehtävät voidaan hoitaa asianmukaisesti.

7 § Työstavapautustaulukko

- *Ellei syytä muuhun arviointiin ole, hoivahenkilöstömitoituksen piirissä olevan LM:n vapautusaika on edustettujen TT:eiden lukumäärästä riippuen seuraava:*
- *Edust.TT-lukumäärä Vapautuksen määrä tuntia/kolme viikkoa*
- *2 – 25 2 – 5 t.*
- *26 – 50 5 – 10 t.*
- *51 – 100 10 – 14 t.*
- *101 – 200 13 – 20 t.*
- *201 – 300 17 – 28 t.*
- *301 - 800 24 – 50 t*
- *801- kokonaan työstä vapautettu*
- *Työstä vapautuksen myöntäminen ei vähennä LM-korvauksen määrää.*

10 § LM:n koulutus

- Liitot pitävät *tärkeänä*, että LM:lle mahdollisuuksien mukaan varataan tilaisuus osallistua koulutukseen, joka on omiaan lisäämään pätevyyttä LM-tehtävien hoitamisessa.
- *Ay-koulutuspäivän sijoituessa ajankohtaan, joka olisi LM:n tavanomainen työpäivä, rinnastetaan ay-koulutusaika työvuoroluettelossa työajaksi keskimääräisen työpäivän verran.*
- *Osallistuminen Ay-koulutukseen ei vähennä oikeutta ammatilliseen koulutukseen.*

Koulutussopimus:

4 § Ammattiyhdistyskoulutus

- TT:lle annetaan työsuhteen katkeamatta tilaisuus osallistua koulutustyöryhmässä hyväksytylle enintään kuukauden kestäväälle kurssille, mikäli koulutuksen tarve on yhteisesti TA:n ja kurssille hakeutuvan TT:n välillä todettu ja kurssille osallistuminen voi tapahtua tuottamatta yritykselle tuntuvaa haittaa. Kielteisessä tapauksessa LM:lle ilmoitetaan viimeistään 10 päivää ennen kurssin alkua syy, minkä vuoksi vapaan antaminen tuottaisi tuntuvaa haittaa.
 - Ay-kurssien kestot vaihtelevat 1 – 5 pv välillä
- *LM:llä on kuitenkin oikeus osallistua kuuden kalenteripäivän verran hänen yhteistyötehtäviinsä liittyville oikeantasoisille kursseille vuodessa.*
- *Vara-LM:llä on oikeus osallistua kolmen kalenteripäivän verran hänen yhteistyötehtäviinsä liittyville oikeantasoisille kursseille vuodessa.*

Ay-koulutus

- *Etenkin uuden LM:n osalta tai yrityksen paikalliseen sopimiseen liittyvissä tilanteissa koulutustarve on tavanomaista korkeampi ja tämä tulisi ottaa huomioon koulutusvapaan antamisessa. Liitot pitävät muutoinkin tärkeänä, että LM:lle mahdollisuuksien mukaan varataan tilaisuus osallistua koulutukseen, joka on omiaan lisäämään hänen pätevyyttään LM-tehtävien hoitamisessa.*
- *Jos yrityksessä tehdään koulutussuunnitelma, pyritään ay-koulutuksesta sopimaan jo koulutussuunnitelmassa.*

Korvaukset Ay-koulutuksen ajalta

- Korvausmääräysten sisältö ennallaan
- LM, työsuojeluvaltuutettu ja työsuojelutoimikunnan jäsen saavat osallistua ed.kpl.muk. koulutustyöryhmän hyväksymille kursseille ilman, että heidän varsinaista säännöllistä palkkaansa vähennetään.
 - Vara-LM:n tai vara-TS-valt. mahdollinen ansionmenetyksen korvaus on TA:n harkinnassa
- LM:n osalta ansionmenetystä ei kuitenkaan korvata kuukautta pidemmältä ajalta eikä muiden osalta kahta viikkoa pidemmältä ajalta. Edellytyksenä lisäksi se, että ao. kurssi liittyy osanottajan yhteistyötehtäviin yrityksessä ja että koulutus on todettu tarpeelliseksi tämän sopimuksen mukaisesti.
- LM:n lisäksi ansionmenetys korvataan myös rekisteröityjen liiton alayhdistysten tai työpaikkaosastojen puheenjohtajille, jos he työskentelevät yrityksessä, jossa väh. 100 TT ja rek.alayhdistyksessä tai työpaikkaosastossa vähintään 20 jäsentä.
- Osapuolet toteavat, että suurempien työpaikkojen varatyösuojeluvaltuutetuilla ja YT-elinten jäsenillä voi olla tarvetta osallistua heidän yhteistyötehtäviinsä liittyville kursseille. Osapuolet suosittelevat, että tällainen mahdollisuus annetaan, mikäli se käy päinsä tuottamatta yritykselle tuntuvaa haittaa.

Taloudellinen kriisisopiminen

Paikallisen sopimisen liite-ptk:n taloudellinen toisin sopiminen

Voimassa ollut ja yhä säilyvä sisältö:

- Lomaraha (suuruus, vapaaksi vaihto tai ajankohta)
- Yli TES:n olevan palkan alennus max. lomarahan poiston verran
- Ylityöt, tuntilisät ja niiden taso
- Edellyttää tuotannollisia tai taloudellisia irtisanomis- tai lomautusperusteita > säästösopimus niiden vaihtoehtona
- Sopiminen paikallisen sopimisen ptk:n menettelytavooin (TA-LM + TA-TT, lomaraha-asioissa TA-LM enemmistön tuella)
- Tiedoksi liitoille, joilla riitautus-/kumoamismahdollisuus 1 kk kuluessa

Uusi selviytymissopimus

- *TES-osapuolilla ei ole riitautus- ja kumoamismahdollisuutta, jos paikallinen sopimus on tehty tämän pöytäkirjan mukaisesti ja täyttää seuraavat lisäedellytykset:*

Osapuolet:

- *TA ja allekirjoittajajärjestön LM*
- *TT hyväksyy osaltaan sopimuksen*

Edellytykset

- *Erittäin painavat ja poikkeukselliset taloudelliset syyt tilanteissa, joissa sopimus yhdessä muiden toteutettavien toimenpiteiden kanssa on välttämätöntä TA:n toimintaedellytysten ja työpaikkojen turvaamiseksi.*
- *Taustalla taloudelliset vaikeudet, jotka johtaisivat työvoiman käytön vähentämisiin taloudellisilla perusteilla.*

Uusi selviytymissopimus

- *peruste todetaan paikallisesti yhteisesti:*
 - *toimien tarve ja mitoitus*
 - *vaikutus kriisistä selviytymiseen yhdessä muiden toimenpiteiden kanssa*
- *perusteena ei voi olla kilpailuedun hankkiminen suhteessa muihin alan yrityksiin*
- *sopimuksen tehnyttä työntekijää ei voida lomauttaa, osa-aikaistaa tai irtisanoa taloudellis-tuotannollisin syin sopimuksen voimassaoloaikana eikä kahden kuukauden kuluessa sen päättymisestä*
 - *jos työnantaja toimii edellä mainitun määräyksen vastaisesti, sopimus purkautuu välittömästi ja työnantaja korvaa sovitun säästön*
- *sovittava, miten työpaikan johto ja omistajat sitoutuvat yrityksen toimintaedellytysten parantamiseen. Säästötoimenpiteiden on kohdistuttava tasapuolisesti yrityksen johtoon ja henkilöstöön.*

Uusi selviytymissopimus

Sopimuksen muoto ja kesto

- *Kirjallisesti, määräaikainen enintään vuoden mittainen sopimus, kuitenkin enintään voimassaolevan työehtosopimuskauden loppuun*

Sopimus voidaan tehdä seuraavista taloudellisista etuuksista

- *Lomaraha: Sopimus voi koskea lomarahan suuruutta, vapaaksi vaihtamista ja maksuajankohtaa.*
- *Palkka: Työntekijän palkkaa voidaan sopia alennettavaksi enintään lomarahan poistoa vastaavalla määrällä. Palkkaa ei kuitenkaan voi sopia alle työntekijän tehtävänmukaisen saman paikkakuntakalleusluokan peruspalkkatason.*

Uusi selviytymissopimus

Yrityksen taloudellisen tilanteen parantuminen

- *sopimus on irtisanottavissa kesken sopimuskauden 3 kk irtisanomisajalla, jos yrityksen taloudellisessa tilanteessa tapahtuu odottamatonta, olennaista parantumista sopimuksen tekohetkeen verrattuna.*

Muuta

- *LM:lle annetaan kaikki tarpeellinen tieto kirjallisesti hyvissä ajoin ennen neuvottelujen aloittamista ja tietoja on täydennettävä tarvittaessa neuvottelujen aikana*
- *LM:llä on oikeus saada neuvontaa esimerkiksi työnantajan taloushallinnon asiantuntijoilta.*
- *Tiedoksi paik.sop.men.tap.ptk:n mukaisesti allekirj.järjestöille, joiden jäseniä koskee*

Vuosilomalain muutos 1.4.2016 alkaen

25 § työkyvyttömyys loman alkaessa ja aikana ja 7 § lomanansainta perhevapaiden ajalta

- Lomalla sairastuminen
 - Suuruusluokaltaan paluu 2013 VSL muutosta edeltäneeseen malliin
 - Sairastuminen ennen loman alkua > loma siirtyy, kun TT viivytyksettä vaatii ja toimittaa as.muk.selv.
 - Sairastuminen loman aikana > 6 pv omavastuu karenssi, kunhan 4 vk lomaoikeus terveenä toteutuu
 - Lakimääräiset ja sen ylittävät lomat samalla periaatteella
- Loman ansainta äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaalta
 - Max 156 arkipäivältä (vähän yli 6 kk:lta) / äiti tai isä TT ansaitsee vuosilomaa

-
- Aiemmin ansainta koko äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaalta